

**Қ. ЖҰБАНОВ АТЫНДАҒЫ
АҚТӨБЕ ӨНІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ**

ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА

«ҰЛТТЫҚ ПОЭЗИЯ ПАДИШАСЫ»

Мағжан Жұмабаевтың 130 жылдығына орай

библиографиялық көрсеткіш

Ақтөбе – 2023

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті

Ғылыми кітапхана

**Ақпараттық - библиографиялық үрдістерді
автоматтандыру бөлімі**

«ҰЛТТЫҚ ПОЭЗИЯ ПАДИШАСЫ»

Мағжан Жұмабаевтың 130 жылдығына орай

биобиблиографиялық көрсеткіш

Ақтөбе – 2023

ӘОЖ 821
КБЖ 84(5Қаз)
Ж 91

Мағжан Жұмабаевтың 130 жылдық мерейтойына арналған библиографиялық көрсеткіш / бас. жауапты Мазылбекова И.У., құраст.: Шаншарова Г.И. – Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің ғылыми кітапханасы. 2023. – 27 бет.

АЛҒЫ СӨЗ

Алаш қозғалысының қайраткері, ақын, қазақ әдебиетінің көрнекті өкілі Мағжан Бекенұлы Жұмабаевтың туғанына – 130 жыл! Қазақтың бірлігі, Алаштың азаттығы мен халқымыздың болашағы үшін бар ғұмырын күреспен өткізген зиялыларымыздың бірі, қазақтың ұлы тұлғасы Мағжан Жұмабаев. Мағжан поэзиясының тіл кестесі, лирикасындағы нәзік сезім мен терең ой тоғысы ерекше ілтипатқа бөленген ақын. Мағжан поэзиясы – одан рухани азық алып, жандүниенді байытып, өмір құбылыстарына деген көзқарасыңды кеңейтіп, қоршаған ортаның қыр-сырын түсінуге көмектесетін көркем дүние. Мағжан – сыршыл да өршіл маржан жырларының құдіреті арқылы өзінің бүкіл болмысы мен поэзиясының ерекшелігін танытып кеткен ұлы ақын, жырларымен оқырманын еліткен халқының дара перзенті.

Мағжан Жұмабаевтың өмірі мен туындылары және шығармашылығы жайлы мәліметтерді жинап библиографиялық көрсеткіште әдебиеттер тізімі ұсынылды.

Көрсеткіште М.Жұмабаевтың өмірі мен шығармашылығы жайындағы материалдар енгізілді. Мұнда ақын шығармасын зерттеуге арналған еңбектер және ақынның өмірі мен шығармашылығы жайындағы жалпы әдебиеттер, естеліктер мен көркем туындылардың әдебиеттер тізімі берілген.

Көрсеткіштегі мәлімет хронологиялық тәртіппен орналасқан, ал әр жыл көлемінде – алфавит бойынша берілген.

Библиографиялық көрсеткіш университет студенттеріне, магистранттарға, аспирантар мен оқытушыларға арналған.

МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВТЫҢ ӨМІРІ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ

20 ғасырдың басында әдебиет көгінде жарқырай жанған жарық жұлдыздардың бірі Мағжан Жұмабаев 1893 жылы 25 маусымда қазіргі Солтүстік Қазақстан облысы Бұлаев ауданында орта дәулетті үлкен отбасында дүниеге келген. Әкесінің есімі Бекен, анасы – Гүлсім. Бекен мен Гүлсімнің отбасында 7 ұл бала мен 2 қыз тәрбиеленді. Әділдігімен, адамгершілігімен өз ортасының алды, беделдісі болған Бекеннің Мүсілім, Қахарман, Мағжан, Мұхаметжан, Салтай, Қалижан, Сабыржан, Гүлэндан, Гүлбарам есімді балалары болды. Әке қамқорлығының арқасында барлық балалар қажетті бастауыш білім алды. Олардың ішінде Мағжан, Қалижан және Сабыржан жоғары білім алады. Ол уақытта кез-келген ата-ана мұндай молшылық көрсете алмайтын, бірақ Бекен балаларының болашағы үшін бәрін жасады.

Мағжан төрт жасынан бастап шығыс тілдері мен әдебиетін оқуға кіріседі. Алайда, Мағжанның жастайынан шығарған өлеңдері сақталмаған. Қызылжардағы Бегішев медресесінде мұсылмандық орта білім алып жүріп араб, парсы және түрік тілдерін меңгеруін жалғастырады. 1910 жылы Мағжан Уфа қаласындағы жоғарғы мұсылман мекемесі Ғалия медресесіне оқуға түседі. Бірақ, татар әдебиетінің класигіне айналған ұстаз Ғалымжан Ибрагимовтың ұсынысы бойынша, Мағжан білімін жетілдірудің басқа жолдарын іздейді. 1912 жылы Қазан қаласында Ибрагимовтың көмегімен жас Мағжанның шығармалары алғаш рет жарық көрді.

Сол кезеңде Міржақып Дулатов пен Ахмет Байтұрсыновтың басшылығымен Мағжан орыс тілін үйренеді. Осылайша, орыс және еуропа әдебиетімен танысады, «Қазақ» газетімен жұмыс істейді. 1913 жылы Мағжан Омбы мұғалімдер семинариясына түседі. Омбыда өткен жылдарында Мағжан «Бірлік» қоғамын құруға белсенді қатысады, оның «Балапан» атты қолжазба журналын редакциялайды.

Поэзиядағы алғашқы қадамдарынан кейін Мағжан жарқын әрі ерекше таланттың сырын ашады. 1912 жылы жарық көрген «Шолпан» атты поэзия жинағының арқасында Мағжанның есімі кең таныла бастайды. Жұмабаевтың шығармашылық жолының бірінші кезеңі 1910 жылдан 1917 жылдың ақпанына дейінгі кезеңді қамтиды. Ұлт-азаттық күрестің себептері ақын өлеңдерінде батылдықпен тарихқа бет бұрған сайын қатты айтылады.

Ақпан революциясынан кейін Жұмабаев есімі қазақ зиялыларының ортасында ақын ретінде белгілі бола бастап, Мағжан «Алаш» партиясының облыстық комитетінің құрамына қабылданады. Ол осы партияның қазақстандық конгрестерінде құрылтай жиналысының депутаттығына кандидат болып сайланса да, бірақ белсенді саяси қызмет жүргізбеді. Кейінірек, оның шығармашылық мансабының екінші кезеңінде 1917 жылдың ақпан айынан 1931 жылға дейінгі аралықта Жұмабаев өз көзқарасындағы стереотиптерден бас тартуға тырысады. Журналистикамен айналысып, білім саласында жұмыс істейді. 1922 жылы «Педагогика» деп аталатын еңбегін шығарады. Мағжан біраз уақыт Омбыда басылып шыққан «Бостандық туы» газетінің редакторы болып жұмыс істеп, 1921 жылдан бастап Петропавл қаласында тұрды.

Жұмабаев өмірінің ширыққан және шығармашылық жемісті кезеңі 1922 жылы Ташкентке көшуімен байланысты. Онда ақын «Батыр Баян» поэмасын, Түркістан туралы өлеңдер циклін, Ақан Сері, Бұхара Жырау, Әбубәкір Диваев туралы мақалалар жазды. Сондай-ақ, «Ақ жол» газетімен және «Шолпан» журналымен жұмыс істеді. Ташкентте, 1922-23 жылдары Қазанда арты-артынан Жұмабаевтың екі өлеңдер жинағы жарық көрді. Бұл жинақтарда ақын талантының ерекшеліктері айқын көрініс тапты.

Мағжанның өмірінде академик Григорий Николаевич Потанин, қазақтың көрнекті ұлы ақыны және ғалым Міражақып Дулатов және семинар директоры Александр Никитич Сидельников үлкен рөл атқарды. Потанин Мағжанмен алғаш кездескеннен кейін оның болашақта екінші Шоқан Уәлиханов болатынын болжады. Ұлы ғалымның болжауы орындалып, Мағжан қазақ халқының көрнекті ақыны, жарық жұлдызы болды. Кейінірек Мағжан Жұмабаев орыс классикалық мектебінің рухында педагог, ірі түрколог, тарихшы, тіл маманы, қазақ тілі мен әдебиеті оқулығының, «Педагогика» кітабының авторы болды.

Жастайынан орысша оқып, орыс әдебиеті мен мәдениетіне еркін қаныққан Мағжан қазақ поэзиясына өзіндік ерекшелігімен, дарынды болмысымен келеді. Әдебиетімізде түркі тақырыбын тұңғыш рет жеке дара көтерген де Мағжан еді. Бұл тақырыптың тууына да әлденеше себеп бар. Сол уақытта түркі ұлт-азаттық көтерілісінің көсемі Мұстафа Кемальдың атағы жер жарды. 1920 жылы Түркия тәуелсіздігі туралы декларациясын жариялады. Бұл жеңіс қазақты да қуантты, жігеріне жігер қосты. Жеңіс лебі Мағжанның осы Түркістан өлеңінен айқын аңғарылады. Ақынның еліне, жеріне деген

нағыз шынайы перзенттік сезімін осы поэманың өлең жолдарынан байқауға болады.

Оның қаламынан «Батыр Баян», «Қорқыт», «Жүсіпхан» секілді поэмалар туған. Ақын халыққа білім беру саласына арнап «Педагогика», «Бастауыш мектепте ана тілін оқыту жөні» атты еңбектер жазған. Ол Гете, Гейне, Лермонтов, Горький шығармаларын қазақ тіліне аударған. Таңдаулы прозалық шығармаларды аударумен қоса Мағжан Жұмабаев «Шолпанның күнәсі» әңгімесі арқылы қазақ әдебиетіне психологиялық талдау, сана ағымы әдістерін енгізді.

Жалпы, Жұмабаев – махаббат лирикасының шебері. Ол махаббат сыйын бақыт пен қуаныш ретінде қадір тұтты. Мағжан құмарлықты, оның жалынын және қызу ағынын суреттеді. Ақынның махаббат тақырыбына арнап жазған өлеңдері де қазақ поэзиясының қазынасына айналды. Мағжан символизмге құрмет білдіре отырып, осы үрдістің басқа өкілдері сияқты әдебиетті дамыту үшін көп пайдалы нәрсе жасады.

Мағжан Шығыс пен Батыс халықтарының рухани дамуының екі ағынын біріктірген Орта Азия мен Қазақстан аймағындағы алғашқы ақындардың ұрпағына жатады. Ол заманауи көркем ағымдар ағынына түсуге тырысып, әлемдік әдеби процесі құшырлана бақылады. Батыс және ресейлік символистер секілді Жұмабаев та «терең әлемге» үнілуге тырысты. Ол бейнені символмен алмастырып, тек шынайы оқиғаларға назар аударды.

Сол кезеңде ұлтшылдық, түркішілдікке қатысты айыптау толқыны басталды. Бұл жала Мағжан 1923-26 жылдары Мәскеудегі әдеби-көркемсурет институтында оқып жүрген кезінде де артынан қалмады. Сонымен қатар Мағжан Мәскеудегі шығыс баспасында жұмыс істеді.

1927 жылы жазда Мағжан Жұмабаев Отанына оралып, Петропавлда, Бурабайда оқытушылық қызметпен айналысты. Сол уақытта ол жаңа өмірді даңқтайтын патриоттық өлеңдер топтамасын құрастырды. Жұмабаев балаларға арналған әдебиеттерді жасауға белсенді қатысып, оқулықтар жазды.

1929 жылы Жұмабаев жалған айыппен 10 жылға бас бостандығынан айырылды. Жазасын Солтүстікте өтеп жүрген Мағжан 1935 жылы Максим Горькийдің өтініші бойынша ерте босатылып, бостандыққа шығады. Алайда даңқты ақынның бостандығы ұзаққа созылмады. Орта мектепте орыс тілі мен әдебиетінің мұғалімі болып жұмыс істеген Жұмабаев Сәкен Сейфуллиннің шақыртуымен Алматыға келді. 1937 жылы 30 желтоқсанда ақынға зәрлі жала жабылып, Жұмабаев қайтадан қамауға алынды. Жалған жала жабылып, Кеңестік жүйенің қуғын-сүргініне ұшыраған қазақ ақыны ақыры 1935 жылы 19 наурызда Ежов зындандарында ату жазасына кесілді.

1989 жылы Қазақ академиясының әдебиет және өнер институты құрастырып, жариялаған «Шығармалар» басылымында Аймауытовтың Мағжан Жұмабаевтың ақындығы туралы жазған мақаласына қосымша бар. Мақалада 1923 жылы Ташкент студенттері алдында айтылған сөздің мәтіні берілген. Аймауытов Мағжанның шығармашылығын бағалай отырып оны қорғауға, ақынға тағылған айыптауларды алып тастауға тырысады.

Сондай-ақ, Жұмабаевтың екінші әйелі Зүлейха 20 жылдан астам уақыт бойы ақынның мұрағатын шатырда сақтап, Мағжанның қайта туылуына сенді. Ақыры, 1960 жылы 8 шілдеде Мағжан Жұмабаев Түркістан әскери округінің әскери сотының шешімімен қайтыс болғаннан кейін ақталып шықты. Осылайша, оның өлеңдері халыққа қайтарылды.

1993 жылы Мағжан Жұмабаевтың жүз жылдығына арнап Петропавлда үш метрлік гранит ескерткіш орнатылды. Бұдан бөлек 2000 жылы Бұлаев ауданында Жұмабаевтың мүсіні ашылды, ал 2003 жылы Мағжан Жұмабаев ауданының Сарытомар ауылында ақынға арнап ескерткіш орнатылды. Сондай-ақ, Қазақстанның әр өңірінде Мағжанның атымен аталған мектептер мен көшелер де бар.

МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ҚАНАТТЫ СӨЗДЕР

Қанатты сөздер– тұжырымды ой, әуезді ұйқасқа құрылған өрнекті сөз тіркестері. Қанатты сөздер көбіне егіз, жалқы, кейде 3 – 4 шумақтан тұрады. Көлемі бұл мөлшерден артса, нақыл өлең, терме, толғауға айналып кетеді. Мақал-мәтелдерге ұқсас келеді. Қанатты сөздердің көбінесе авторлары белгілі болады. Қанатты сөздер өлең түрінде де, сол секілді қара сөз түрінде де кездеседі. Қанатты сөздерді "Токсан ауыз сөздің тобықтай түйіні" десе де болады.

- Ашу қысса ақырасың,
Қайғы басса, аһ ұрасың,
Қорықсаң бас ұрасың,
Қуансаң шарқ ұрасың,
Енді ненді жасырасың?!
- Өзіңе тілемеген жамандықты басқаға да тілеме. Өзіңе істеген жақсылықты басқадан қызғанба.
- Сұм тағдыр абақты ғой саналыға.

- Жалпы адамзаттың жақсылығына сену — адамгершіліктің ең биік белгісі.
- Сұм өмір абақты ғой саналыға.
- Бала тәрбиесі бір өнер, өнер болғанда ауыр өнер, жеке бір ғылым иесі болуды тілейтін өнер.
- Тұранда Түркі ойнаған ұқсап отқа,
Түркіден басқа от боп жан туған ба?
Көп түркі енші алып тарағанда,
Қазаққа қара шаңырақ қалған жоқпа.
- Адамның түзу жолға түсуінің бірінші шарты — өзін-өзі тексеру, өз қатесін көре білу, келешекте сол қателікке жол бермеуге ұмтылу.
- Бірге оқысқан, бірге оқытысқан, жылдарымыз бір, жолымыз бір қазақ мұғалімдері!
- Еліміздің азғана жылдық ояну дәуіріне баға беру үшін алты алаштың баласы бас қосса, қадірлі орын — мұғалімдердікі.
- Қазақтың қаны бір, жаны бір жолбасшысы – мұғалім.
- Тәрбие – кең мағынасымен алғанда, қандайда болса бір жан иесіне тиісті азық беріп, сол жан иесінің дұрыс өсуіне көмек көрсету деген сөз.

- Байғұс қазақ бас көтеріп, тұрар ма?
Көңілі түсіп, білім мойнын бұрар ма?
Күні туып оң жағынан, солдан - Ай,
Оқуменен жайнатып дүкен құрар ма?
- Алты алаштың абласы бас қосқанда, қадірлі орын -
мұғалімдікі.
- Баланы өз күшіне сендіріп үйрету керек.
- Тәрбиедегі мақсат - адам деген атты құр жала қылып
жапсырмай, шын мағынасымен адам қылып шығару.
- Жарық көрмей жатсаң да ұзақ, кен – тілім,
Таза, терең, өткір, күшті, кең тілім,
Таралған түрік балаларын бауырыңа,
Ақ қолыңмен тарта аларсың, сен, тілім!
- Бір ұлттың тілінде сол ұлттың жері, тарихы, тұрмысы,
мінезі айнадай ашық көрініп тұрады. Қазақ тілінде
қазақтың сары сайран даласы, біресе желсіз түндей
тымық, біресе құйындай екпінді тарихы, сар далада
үдере көшкен тұрмысы, асықпайтын, саспайтын сабырлы
мінезі – бәрі көрініп тұр. Қазақтың сар даласы кең, тілі де
бай.
- Білімдінің сөзі — ем,
Мейірімі көп, өзі кең!

- Қазақтың тағдыры, келешекте ел болуы да мектебінің қандай негізде құрылуына барып тіреледі. Мектебімізді таза, берік һәм өз жанымызға /қазақ жанына/ үйлесетін негізде құра білсек, келешегіміз үшін тайынбай-ақ серттесуге болады.
- Адамның шын мағынасымен "Адам" болуы үшін өзін сүю, жақындарын сүюмен қанағаттанбайды, жалпы адамзатты сүюі шарт.
- Адамның бір атаның баласы екені рас болса, белгілі бір заманның баласы екені де даусыз.

АҚЫН ТУРАЛЫ АЙТЫЛҒАН ОЙ-ПІКІРЛЕР

Мұхтар Әуезов:

"Қазақ жазушыларынан, әрине, Абайды сүйемін. Менің бала күнімнен ішкен асым, алған нәрімнің барлығы да Абайда... Бұдан соң Мағжанды сүйемін. Еуропалығын, жарқырағын, әшекейін сүйемін. Бүгінгі күннің бар жазушыларының ішінен келешекке бой ұрып, артқы күнге анық қалуға жарайтын сөз – Мағжанның сөзі. Одан басқамыздікі күмәнді, өте сенімсіз деп білемін".

Сәбит Мұқанов:

"Абай – ақылдың ақыны, ал Мағжан – ақынның ақыны. Мағжан ақын ретінде Абайдан күштірек, Біз Мағжаннан үйренуіміз керек".

Жүсіпбек Аймауытов:

"Мағжан – сырышылдығымен, суретшілдігімен, сөзге еркіндігімен, тапқыштығымен күшті. Маржандай тізілген, торғындай үлбіреген нәзік үнді күйімен, шерлі мұңды зарымен күшті".

Зейнолла Қабдолов:

"Қазақ өлеңінің Абайдан кейінгі алыптарының, айтулы алтын діңгектерінің бірі ғана емес, бірегейі – Мағжан Жұмабаев".

Әлкей Марғұлан:

"Ағылшындар үшін Шекспирдің, орыстар үшін Пушкиннің ролі қандай болса, қазақ халқы үшін Мағжанның ролі сондай".

Ілияс Омаров:

"Мағжан – қазақ поэзиясының жарық күні. Күн нұр шашса, кейбір «әдебиеттің жұлдызы боламыз» деп жүргендер сөніп қалады".

Әлихан Бөкейханов:

"Мағжандай ақыны бар, бір жерде тізе қосып отырған 5 миллион қазақтың тілі қалай жоқ болады?!"

ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ

1989

1. Жұмабаев М.

Шығармалары: өлеңдер, поэмалар, қарасөздер / М. Жұмабаев; сост. Х. Абдуллин. - Алматы: Жазушы, 1989. - 448 бет.: суретті

1990

2. Елеукенов Ш.Р.

Мағжан Жұмабаев: научно-популярная литература / Ш.Р. Елеукенов. – Алматы: Білім, 1990. - 56 бет.

1992

3. Әлімбаев М.

Толқыннан толқын туады: (Қазақ әдебиеті қайраткерлері шығармашылығына арналған зерттеулер, эссе, естеліктер) / М. Әлімбаев. - Алматы: Қазақ университеті, 1992. - 248 бет.

4. Бес арыс: Естеліктер, эсселер және зерттеу мақалалар / Құраст. Д.Әшімханов. - Алматы: Жалын, 1992. - 544 бет.

5. Жұмабаев М.

Педагогика / 3- рет басылуы М. Жұмабаев. - Алматы: Ана тілі, 1992. - 160 бет.

6. Жұмабаев М.

Таңдамалы: (Өлеңдер, поэмалар, зерттеулер, аудармалар) / М. Жұмабаев. - Алматы: Ғылым, 1992. - 272 бет.

7. Қазақ әдебиеті: Хрестоматия: X-XI кластар үшін қосымша. / Құраст. Т. Ақшолақов, Ә. Дайырова, Ә. Қанафин, С. Қалиев. - Алматы: "Рауан", 1992. - 240 бет.

1993

8. Қазақ әдебиеті тарихының өзекті мәселері: (Ғылыми мақалалар жинағы) / Ред. басқ. З. Қабдолов; Құраст.Т. Қожакеев. - Алматы: Қазақ университеті, 1993. - 144 бет.

9. Мұстафа мен Мағжан: Тұран елінің даналары / Құраст. Х. Абдуллин, К. Касенов. - Алматы: Картографиялық кәсіпорын, 1993. - 111 бет.

1994

10. Базарбаев М.
Көрікті ойдан - көркем сөз: зерттеулер мен мақалалар / М. Базарбаев. - Алматы: Рауан, 1994. - 368 бет.

11. Қазақ: Оқу құралы / Ред. алқасы: А. Қасымжанов, К. Нәрібаев, К. Сәбденов және т.б. - Алматы: Білім, 1994. - 176 бет.

1995

12. Елеукенов Ш.
Мағжан: Өмірі мен шығармашылығы: Оқу құралы / Ш. Елеукенов. - Алматы: Санат, 1995. - 384 бет.

13. Жұмабаев М.

Шығармалар. 3 томдық. 1т. / М. Жұмабаев. - Алматы: Білім, 1995. - 256 бет.

14. Қирабаев С.

Әдебиетіміздің ақтаңдақ беттері: Оқу құралы / С. Қирабаев. - Алматы: Білім, 1995. - 288 бет.

1996

15. Қазақ әдебиеті: оқу құралы / Дайырова Ә. - Алматы: Рауан, 1996. - 350 бет.

16. Қазіргі қазақ әдебиетінің бағдарламасы. №14: сборник / Құраст.: Т.Н. Рахымжанов, Т.С. Сыдықов. - Алматы: Республикалық баспа кабинеті, 1996. - 76 бет.

1997

17. Базарбаев М.

Жүсіпбек Аймауытов мұралары / М. Базарбаев // Замана тудырған әдебиет. - Алматы, 1997. - 14-17бет.

18. Елеукенов Ш.

Әдебиет және ұлт тағдыры: очерки, эссе / Ш. Елеукенов. - Алматы: "Жалын баспасы" ЖШС, 1997. - 368 бет.

19. Қариебаев С. 20-30 жылдардағы қазақ әдебиеті. Жаңаша бажайлау. -Алматы.: Ғалым, 1997ж.-378-507б.

1998

20. Жұмабаев М.

Батыр Баян: Өлеңдер, поэмалар / М. Жұмабаев. - Астана: Елорда, 1998. - 329 бет.

21. Қанарбаева Б.

Жырымен жұртын оятқан: (М.Жұмабаевтың шығармашылығы хақында) / Б. Қанарбаева. - Алматы: Ана тілі, 1998. - 232 бет.

22. Нурғали Р.

Вершины возвращенной казахской литературы: Монография / Р. Нурғали. - Алматы: Қазақ университеті, 1998. - 307 стр.

1999

23. Құрманбаева Г.

Әдебиет сабақтарының үлгілері: Әдебиет сабағын оқыту әдістемесі / Г. Құрманбаева, С. Дүйсебаев. - Алматы: Білім, 1999. - 144 бет.

2000

24. Кадралинова М.Т.

Возвращенные имена: Обзор жизни и творчества / М.Т. Кадралинова; Отв. ред.: Ш.К.Сатпаева. - 2-е изд., доп. - Костанай, 2000. - 355 стр.

2001

25. Есенберлин І.

Мұхиттан өткен қайық / І. Есенберлин. - Алматы: І.Есенберлин атындағы қор, 2001. - 335 б.: фот.

26. Кәрібаева Б.

Қара өлең және лирика: Оқу құралы / Б. Кәрібаева. - Алматы, 2001. - 173 бет.

27. Майтанов Б.К.

Мағжан Жұмабаевтың поэтикасы: Оқу құралы / Б.К. Майтанов. - Алматы: Қазақ университеті, 2001. - 52 бет.

2002

28. Жұмабаев М.

Сүй жан саулем: Өлеңдер мен поэмалар / М. Жұмабаев. - Алматы: Атамұра, 2002. - 256 бет.

29. Исмакова А.С.

Возвращение Плеяды: Экзистенциальная проблематика в творчестве Ш. Кудайбердиева, А. Байтурсынова, Ж. Аймауытова, М. Жумабаева, М. Дулатова и М. Ауэзова / А.С. Исмакова. - Алматы: НИЦ "Гылым", 2002. - 200 стр.

30. Қуантайұлы Н. Мағжан Жұмабаев өлеңдерінің текстологиясы// Қазақ әдебиеті. - 2002. - 9 тамыз. -10 бет.

31. Турысбек Р.

"Бес арыс": Казахские поэты, писатели / Р. Турысбек. - Алматы: Аруна, 2002. - 11 стр.

32. Шаңғытбаев Қ.

Ар: өлеңдер / Қ. Шаңғытбаев. - Алматы: Жазушы, 2002. - 120 бет.

2003

33. Балтоғаева Ж.Е.

М.Жұмабаев поэмаларының жанрлық-көркемдік ерекшеліктері: филология ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты / Ж.Е. Балтоғаева. - Алматы: Өл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, 2003. - 31 бет.

34. Қалиұлы С.

Қазақ этнопедагогикасының теориялық негіздері мен тарихы / С. Калиұлы. - Алматы: Білім, 2003. - 280 бет.

2005

35. Жұмабаев М.

Жан сөзі: Өлендер мен дастандар / М. Жұмабаев. - Алматы: Раритет, 2005. - 256 бет.

36. Жұмабаев М. Көп томдық шығармалар жинағы. Аудармалар, ғылыми еңбек мақалалар. - Алматы.: Жазушы, 2005ж.-232б.

2006

37. Дюкенова Н.Е. Мағжан Жұмабаев шығармашылығын мектепте оқытудың ғылыми-әдістемелік негіздері (5-7, 11 сыныптар бойынша): пед.ғыл.канд.дис.-А.: Абай атындағы ҰПУ. 2006ж.

2007

38. Көркемсуретті Қазақстан тарихы. Ежелгі дәуірден біздің уақытымызға дейін. 4 томдық. 3-ші том: Қазақстан ХІХ ғасырдың екінші жартысынан ХХ ғасырдың бірінші жартысына дейін. - Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 2007. - 320 бет.

2008

39. Елеуқенов Ш.

Мағжан. Өмірі мен шығармашылығы: Оқу құралы / Ш. Елеуқенов. - Астана: Астана Полиграфия, 2008. - 392 бет. - (Уақыт және Қаламгер)

40. Жұмабаев М.

Көп томдық шығармалар жинағы. 1- том. Өлеңдер, дастандар, әңгіме. / М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2008. – 207 бет.

41. Жұмабаев М.

Көп томдық шығармалар жинағы. 2- том. Өлеңдер, дастандар, аудармалар. / М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2008. - 208 бет.

42. Жұмабаев М.

Шығармалар жинағы. 3- том. аудармалар, ғылыми еңбек, мақалалар. / М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2008. - 232 б.

43. Мерцалов В.

Возвращение Магжана / В. Мерцалов // Казахстанская правда. - 2008. - 26 июня.

44. Негимов С.

Әдебиет әлемі / С. Негимов. - Алматы: Ана тілі, 2008. - 256 бет. - (Мерейтойлық әдебиеттер)

45. Тайшыбай З.

Мағжанның Қызылжары: Зерттеу / З. Тайшыбай. - Астана: Астана Полиграфия, 2008. - 232 бет. - (Уақыт және Қаламгер)

2009

46. Жетписбаева Б.А.

Женские образы в лирике Магжана Жумабаева. / Б.А. Жетписбаева // Литературный Казахстан. - 2009. - №4. 152-159стр.

47. Канкеева И.

Слово Магжана / И. Канкеева // Казахстанская правда. - 2009. - 31 марта.

48. Сеңкібаев С.Т.

Мағжан Жұмабаев және оның педагогикасы / С.Т. Сеңкібаев, Б.С. Сеңкібаева. - Алматы, 2009. - 186 бет.

2010

49. Әбдиманұлы Ө.

XX ғасырдағы қазақ әдебиетінің алғашқы кезеңі (1900-1940): Оқу құралы / Ө. Әбдиманұлы. - Алматы: Қазақ университеті, 2010. - 156 бет.

50. Жанұзақова Қ.

Ақын көңілінің көкжиегі / Қ. Жанұзақова // Жалын. - 2010. - №10-. 70-74 бет.

51. Жастар және ғылым: бүгінгі және келешегі: Ғылым апталығының материалдары 13-20 сәуір 2010 жыл / Құраст.:

К.К. Кенжебаев, К.А. Әбдіқалықов, С.К. Тулепбергенов және т. б. Екі тілде. - Ақтөбе: Қ. Жұбанов ат. АМУ РББ, 2010. - 364 бет.

52. Шуренбаева Э.Ә.

Мағжан Жұмабаев шығармаларындағы ұлттық идеяны қалыптастырудағы алғашқы қадамдар [Электронный ресурс] / Э.Ә. Шуренбаева; ред. Г.Е. Сулейменова. - Электрон. текстовые дан.: // Сәкен тағылымы-6 атты Республикалық ғылыми - теориялық конференцияның материалдары. Материалы Республиканской научно - практической конференции "Сейфуллинские чтения - 6". Том I, часть 2. - Астана - 2010. - 170-171 б.

2011

53. Байменова Б.С.

XX ғасырдың бас кезіндегі қазақ зиялыларының педагогикалық ой-пікірлері: Оқу құралы / Б.С. Байменова. - 2-ші бас., қайта қараст. және толықт. - Алматы: Эпиграф, 2017. - 164 бет.

54. Бекенова А.

М.Жұмабаевтың "Батыр баян" поэмасын орта мектепте оқыту түрлері / А. Бекенова, С.О. Тәжіғалиева // Ақтөбе мемлекеттік педагогикалық институтының Хабаршысы - Вестник Актюбинского государственного педагогического института. - 2011. - №1. -155-158 бет.

55. Жарықбаев Қ.

Алаш арыстарының (Халел, Жүсіпбек, Мағжан) психологиялық мұралары - қазақ психологиясының алтын дінгегі. / Қ. Жарықбаев // Мектептегі психология -Психология в школе. - 2011. - №5. 6-9 бет.

56. Шуренбаева Э.Ә.

Мағжан Жұмабаев еңбектеріндегі ұлттық мәдениетке қатысты тын ойлар [Электронный ресурс] / Э.Ә. Шуренбаева. // Мәдениет. Өркениет. Постмодерн. Ғылыми еңбектер жинағы. Культура. Цивилизация. Постмодерн. Сборник научных трудов. - Қарағанды: ҚарМУ, 2011.

2013

57. Молдиманова А.

М. Жұмабаев. "Батыр Баян" дастаны / А. Молдиманова // Қазақ тілі мен әдебиеті орта мектепте. - 2013. - №12. - 28-29 бет.

2014

58. Абдреимова К.А.

М. Жұмабаевтың педагогикалық мұраларын "сатылай кешенді оқыту" технологиясымен меңгертудің жолдары / К.А. Абдреимова, Б. Көкімбаева // Педагогика және психология. - 2014. - №2. - 194-199 бет.

59. Саутова Т.А.

Қазақ тілі: Бұрын қазақ тілін оқымаған ересектерге арналған - Казахский язык. Для взрослых. Начинаящий уровень: Екі тілде. - Алматы: Эверо, 2014. - 186 с.

2015

60. Қадырова К.

Мағжан Жұмабаевтың педагогикасын тарих сабағында қолдану технологиясы / К. Қадырова // Қазақстан тарихы; әдістемелік журнал. - 2015. - №: 1. – 31 бет.

61. Оқашева. Н.

Табиғатына тартқан ақын. / Н. Оқашева. // Абай журналы. - 2015. - № 3. - 115-118 бет.

62. Сүлейменов. Ж.

Мағжанның анасы. / Ж. Сүлейменов. // Абай журналы. - 2015. - № 1. - 70-78 бет.

63. Ысқақұлы. Д.

Көркем аударманың тамаша үлгісі - Мағжан тәржімалары. / Д. Ысқақұлы. // Жұлдыз журналы. - 2015. - № 5. - 110-125 бет.

2017

64. Байменова Б.С.

XX ғасырдың бас кезіндегі қазақ зиялыларының педагогикалық ой-пікірлері: Оқу құралы / Б.С. Байменова. - 2-ші бас., қайта қараст. және толықт. - Алматы: Эпиграф, 2017. - 164 бет.

65. Жарықбаев Қ.

Қуғындалған қазақ психологиясы / Қ. Жарықбаев, Х. Досмұхамедұлы, Ж. Аймауытов және т.б. - Алматы: "Арыс" баспасы, 2017. - 336 бет.

2018

66. Аманаты Алаштың: балаларға арналған энциклопедия / автор-құраст: Т.Қ. Шаңбай. - Алматы: Алаштаным, 2018. - 248 бет.

2020

67. Қойгелді М.
Әдебиеттегі ұлтшылдық кезең / М. Қойгелді // Жас Алаш. - 2020. - №: 30. - бет. 6.

2021

68. Батыр Н.
"Біздің болашақ Пушкин" / Н. Батыр // Ана тілі. - 2021. - №: 6 = 11-17 ақпан. - бет. 5.

69. Озғанбай Ө.
Қазақтың шешендігі мен көсемдігі астасқанда: 3-том / Ө. Озғанбай. - 2-ші бас. - Алматы: Мазмұндама қоғамдық қоры, 2021. - 432 бет.

2022

70. Жұртбай Тұрсын
"Сол кезде менің де жағдайым қиын еді..." / Тұрсын Жұртбай // Қазақ әдебиеті. - 2022. - №: 13, №14 = 1- 8 сәуір . - беттер. 8- 9 - 10-11.

71. Осман, Қазақстан халқы Ассамлеясының мүшесі.
Түлкібастан түлеп ұшқан қас түлек / Асылы Осман // Қазақ әдебиеті. - 2022. - №: 14 = 8 сәуір. - бет. 21.

МАЗМҰНЫ

<i>Алғы сөз</i>	4
<i>М. Жұмабаевтың өмірі мен шығармашылығы</i>	5
<i>М. Жұмабаев шығармаларындағы қанатты сөздер</i>	10
<i>Ақын туралы айтылған ой-пікірлер</i>	13
<i>Еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші</i>	15